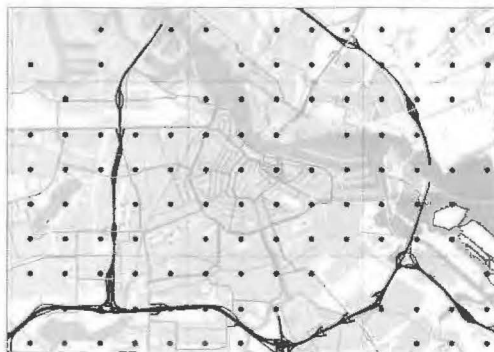

Fuut

De Fuut is een viseter en van oorsprong een moerasvogel. In de tweede helft van de 20e eeuw heeft deze mooie soort zich als broedvogel gevestigd in de stad. Door de toename van het fosfaatgehalte in het oppervlaktewater nam de visstand toe. De Fuut heeft zich vervolgens snel aangepast aan het leven in de gracht. Het nest drijft op het water en wordt in een natuurlijk biotoop gemaakt van losse bladeren en stelen van waterplanten. In grachten waar weinig planten groeien, maken Futen ook nesten van plastic tassen, karton en andere rommel. 'Als het drijft, is het goed' lijkt het motto van een bouwende Fuut.

Broedgevallen 1995-2005

In hoog tempo is de stad door de Fuut gekoloniseerd. In de jaren '80 van de 20e eeuw bleek uit onderzoek van Egon Kraak dat stadse Futen succesvollere broedvogels zijn dan hun soortgenoten op het platteland. Per jaar brengt een futenpaar in de stad meer jongen groot dan een futenpaar buiten de stad. Sommige paren broeden het jaar rond. In de winter 1998-1999 bracht een paar zelfs een jong groot in een wak onder een brug in de Burgemeester Cramergracht. Veel Futen nemen niet eens het winterkleed aan tijdens de najaarsrui; zij dragen het hele jaar het prachtkleed.

Inmiddels lijkt het er op dat het succesverhaal van de Fuut over zijn hoogtepunt heen is. Door het afnemende fosfaatgehalte in het grachtenwater neemt het aantal witvis, de belangrijkste voedselbron, weer af. Bovendien speelt nestplaatsconcurrentie met de gestaag oprukkende asertieve Meerkoet mogelijk een negatieve rol.

Jip Louwe Kooijmans

FOTO: MARTIJN DE JONGE | BROUWERSGRACHT, 20 MAART 1988

Door de eutrofiëring van het water heeft de Fuut, een schuwe moerasvogel, zich in de 20e eeuw ontpopt als algemene Amsterdamse grachtenbroeder.

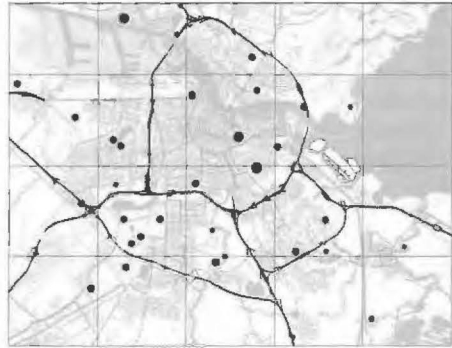
Blauwe Reiger

De Blauwe Reiger is een typische moerasvogel. In Nederland broeden en leven reigers ook in de stad. De Blauwe Reiger hoort bij de stad Amsterdam. Al in de Middeleeuwen speelt een reigerkolonie langs de Amstel een rol in de twist tussen de erfgenamen van Floris V. De briefwisseling over het bezit en gebruik van het 'Reygerbosch in 't land van Aemstelle' is de eerste beschrijving van een vogelsoort in Amsterdam.

Vissen van vijf tot vijftien centimeter vormen het belangrijkste voedsel. Afhankelijk van het seizoen en de leefomgeving vult de reiger zijn menu aan met alles wat in zijn keelgat past. Reigers weten haarfijn waar ze wat kunnen halen. Elke reiger heeft zijn vaste adresjes in de stad. Hij staat nooit zomaar ergens op de stoep, hij weet dat daar gevoerd wordt. In feite is het een van de natuurlijke jachtmethodes; in de vrije natuur keren reigers regelmatig terug naar plekken waar ze succesvol gejaagd hebben. Echt goede plekken worden door reigers collectief bezocht, zoals viskramen tegen sluitingstijd en rond voedertijd de Zeeleeuwen in Artis.

In de jaren '60 en '70 van de 20e eeuw werden de Amsterdamse reigers gevolgd door Alfred Blok. Hij constateerde dat onze reigers steeds vroeger in het jaar hun nesten bezetten en steeds langer in de kolonie aanwezig bleven. Vanwege het overweldigende voedselaanbod in de stad voorzag hij dat ze binnen afzienbare tijd het gehele jaar door zouden broeden. Aan het begin van de 21e eeuw is zijn voorspelling min of meer uitgekomen. In november vliegen de laatste jonge reigers uit en tussen kerst en de jaarwisseling zitten de eerste vogels alweer op eieren.

Jip Louwe Kooijmans

Kolonies met aantal paren 2005
● > 50 ● 10-50 ● < 10

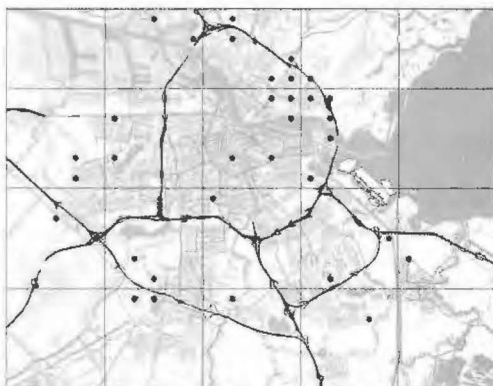

FOTO: THEO VAN LENT | ALBERT CLYPSGRAAT 6 APRIL 2004

De Blauwe Reiger broedt in Amsterdam in kolonies in boomtoppen. Het nest bestaat uit een grote bos takken en wordt meerdere jaren achter elkaar gebruikt. In moerasgebieden wordt ook op de grond gebreed.

Sperwer

Van oorsprong is de Sperwer een bosvogel, die gebouwd is om te jagen tussen bomen en dicht struikgewas. Zijn jachttechniek past uitstekend in de stad. Hij is snel, fel en superwendbaar. Alle kleine en middelgrote vogels raken in paniek bij het zien van een Sperwer. Stadsvogels die in hun jeugd niet gegrepen zijn door een kat of het verkeer, moeten de rest van hun leven vrezen voor deze roofvogel. Sperwers zijn in de hele stad jagend waar te nemen. Grofweg bestaat de volgende rolverdeling; de vrouwtjes jagen in de straat op duiven; de kleinere mannetjes jagen in parken en tuinen op mussen. In de binnenstad bestaat 90% van de prooitoevoer op het nest uit Huismussen. 's Winters vormt de Spreeuw een belangrijke prooi voor beide geslachten.

Broedgevallen 2004-2005

Eind jaren '60 van de 20e eeuw bereikte de sperwerstand in Nederland een dieptepunt: 150-200 broedpaar in 1970. Het grootschalige gebruik van landbouwgif wordt beschouwd als de belangrijkste oorzaak. Na een totaal verbod op het gebruik van DDT in 1975 herstelde de stand zich en breidde de Sperwer zijn leefgebied uit.

In 1990 broedde de Sperwer voor het eerst in de binnenstad van Amsterdam. Sinds 1995 is de soort jaarlijks broedvogel, soms op slechts 200 meter van de Dam. Met grote legsels tot wel zeven eieren en een hoog broedsucces werd de bebouwde kom van Amsterdam gekoloniseerd. Aan het begin van de 21e eeuw lijkt de opmars voltooid en stabiliseert de stand zich met legsels van normale grootte en een gemiddeld broedsucces.

Jip Louwe Kooijmans

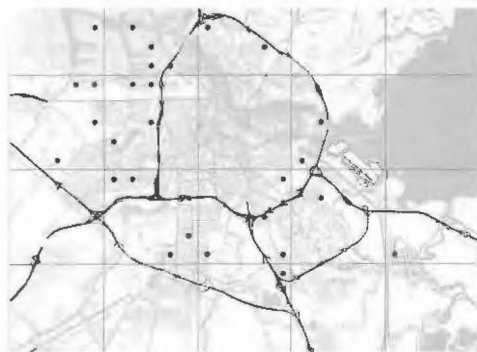
FOTO: FRANK VARENDORF | BEATRIXPARK, 28 MEI 2005

Dit vrouwtje Sperwer zocht waarschijnlijk afkoeling in de bladeren op een warme meidag.

Scholekster

De Scholekster is van oorsprong een kustvogel en tegenwoordig een stadsvogel in wording. Waarom broeden Scholeksters wel op daken in de stad en Grutto's niet? Alle jonge steltlopers zijn nestvlinders - enkele uren nadat ze uit het ei zijn gekropen kunnen ze al lopen - maar er is een belangrijk verschil, waardoor de vraag eenvoudig te beantwoorden is: Scholeksters voeren hun jongen; de jongen van een Grutto moeten zelf hun kostje bij elkaar scharrelen.

Voor het zoeken naar voedsel voor hun jongen kan de Scholekster twee strategieën hanteren. Er zijn Scholeksters die hun voedsel zoeken in de directe omgeving van het nest. Deze Scholeksters worden 'hokkers' genoemd. In de Waddenzee broeden zij langs de rand van de kwelders op loopafstand van het voedselrijke wad. Er zijn ook Scholeksters die verder weg van hun jachtterrein broeden. Zij maken voedselvuchten om op het wad te foerageren en vervolgens met hun buit terug te vliegen naar hun hongerige kroost. Deze Scholeksters worden in jargon 'wippers' genoemd.

Dakbroedende Scholeksters 2000-2005

FOTO: JIP LOUWE KOOIJMANS | DE FEEUWVAN VLAANDERENSTRAAT, JUNI 2004

Alle Scholeksters in de stad zijn wippers, die in Waterland zijn hokkers. Stadse Scholeksters broeden op platte grinddaken en wippen heen en terug naar grasstroken en sportvelden om wormen te vangen voor hun jongen. Als de jongen groot genoeg zijn om te vliegen, gaan ze met hun ouders mee op jacht. Zo kan het zijn dat je op een mooie zomerdag opeens een scholeksterpaar met halfwas jongen ziet op een voetbalveld of een andere plek in de stad waar je ze eigenlijk niet verwacht.

Jip Louwe Kooijmans

Vanwege schaarste aan broedgebied en om te ontsnappen aan grondpredators broedt de Scholekster in het stedelijk gebied vaak op platte grinddaken. Het nest van de Scholekster ligt goed gecamoufleerd tussen het grind.

Houtduif

De Houtduif staat op de negende plaats in de top tien van de talrijkste broedvogels van Nederland. De hoogste dichtheid bereikt deze soort in de oude stad van Amsterdam, namelijk 50-100 paar per vierkante kilometer.

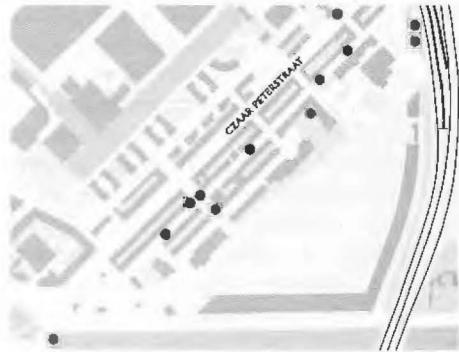
De afgelopen 100 jaar heeft de broedstatus van de Houtduif in Amsterdam een enorme verandering ondergaan: van zeer schaars naar zeer algemeen. De Houtduif is van oorsprong een bosvogel en het stedelijk gebied is dan ook vanuit een vergelijkbaar biotoop veroverd: eerst parken en tuinen en vervolgens de bebouwde stad. Het eerste beschreven broedgeval in een park dateert uit 1902. In dat jaar meldt Jac. P.Thijssen een broedgeval voor het Vondelpark. Daarna is het zeer snel gegaan. Al in 1924 wordt in een volkomen stenig biotoop boven een zonnenscherm in de Utrechtsestraat een nest van een Houtduif gevonden.

Broedende Houtduiven worden tegenwoordig in Amsterdam bijna overal en soms in een grote dichtheid aangetroffen. In parken en tuinen, op gebouwen, veranda's en kozijnen, in bomen langs drukke verkeersstraten en grachten maar ook in grote struiken in plantsoenen of woonstraten, overal wordt gebreed. De nesten zitten laag bij de grond of hoog in de boomkroon. Vooral in parken, tuinen en stadswijken met oude en volgroeide bomen kan de broeddichtheid oplopen tot ver boven de 100 paar per 100 hectare. Aan het eind van de herfst is dit goed te zien. De nesten, ongekunstelde losse bouwsels van twijgen en takken en soms ijzerdraad, zijn dan goed zichtbaar en gemakkelijk te tellen.

De flexibele broedplaatskeuze, het aantal legsels van twee tot zes per jaar en het grote en gevarieerde aanbod van voedsel in de stad zijn de belangrijkste componenten voor het broedsucces van de Houtduif in Amsterdam. Bovendien heeft deze soort in de bebouwde kom een tropische broedcyclus en nestelt van januari tot en met december. Ondanks de toenemende predatiedruk van Havik en Sperwer zal de Houtduif zich eenvoudig kunnen handhaven.

Geert Timmermans

Houtduif ●
Stadsduif ●
Turkse Tortel ●
Op gebouw □

Nestlocaties duiven Czaar Peterbuurt 2003

FOTO: RICARDO VAN DIJK / ZE WITTENBURGERDWARSTR. 7 MAART 2004

De Houtduif is de grootste in Nederland voorkomende duif. Hoewel ze rustig overkomen zijn ze op hun foerageerplek tamelijk agressief. De komst van een soortgenoot leidt direct tot territoriaal duelleren waarbij met de vleugels rake klappen worden uitgedeeld, net zolang totdat één het veld ruimt.

Halsbandparkiet

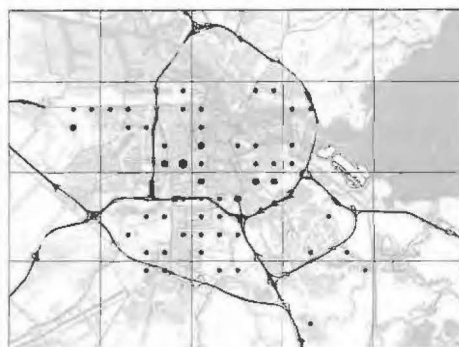
De Halsbandparkiet komt oorspronkelijk voor in de droge savanne en het laaglandregenwoud van noordelijk tropisch Afrika en Zuidwest-Azië. Als gevolg van introducties en ontsnaptingen heeft de soort zich op veel plaatsen buiten het normale verspreidingsgebied gevestigd, waaronder ook in Amsterdam. Het eerste gedocumenteerde broedgeval in Amsterdam dateert uit 1977. In 2004 is de Amsterdamse populatie gegroeid naar bijna 2000 individuen. Hoe groot de populatie uiteindelijk gaat worden is niet met zekerheid te zeggen. Factoren die dit bepalen is de hoeveelheid beschikbaar voedsel, het aantal geschikte holtes om in te broeden en de aanwezigheid van 'natuurlijke' vijanden. In 2005 is voor het eerst in Amsterdam met zekerheid vastgesteld dat de Halsbandparkiet op het menu staat van de Sperwer. Bij het Tropenmuseum zijn bij het nest van een Sperwer tussen de prooiresten veren aangetroffen van de Halsbandparkiet.

In Amsterdam is voedsel in ruime mate aanwezig. Naast het voedsel dat de mens in tuinen en parken aanbiedt, eet de Halsbandparkiet knoppen, bloemen, zaden en vruchten van bomen en struiken.

De Halsbandparkiet is een holenbroeder. Bestaande gaten in bomen worden vergroot en geschikt gemaakt als nesthol. In het gebied van herkomst wordt voornamelijk gebroed in spleten en gaten van muren. In Nederland is dit nog niet vastgesteld. Geruchten dat de Halsbandparkiet schadelijk is voor de inheemse vogelstand door bijvoorbeeld het inpikken van nestholtes van de Grote Bonte Specht is onvoldoende onderzocht en nochtans niet bewezen.

De Halsbandparkiet is een standvogel en broedt vrijwel in elk stadspark. Dankzij de karakteristieke luide (vlucht)roep zijn Halsbandparkieten gemakkelijk te lokaliseren. Na het broedseizoen wordt groepsgewijs overnacht in bomen. Op 12 november 2004 werden er op één slaapplek, in het Sloterpark, 1196 individuen geteld. In heel Amsterdam werden die dag circa 1800 parkieten geteld op drie slaapplekken.

Geert Timmermans

Broedgevallen vanaf ● 1976 ● 1990 ● 2000

FOTO: MARTIJN DE JONGE | BUIKSLOTERWEG, 13 NOVEMBER 2004

Vrouwtjes Halsbandparkiet eten zaden van de Veldesdoorn. De Halsbandparkiet is een echte vrucht-, zaad- en knoppeneter. In de winterperiode worden naast voedertafels en pindasnoeren zaad- en besdragende bomen bezocht.

Gierzwaluw

Eind april zijn de Gierzwaluwen er opeens. Met een luid gegier vliegen ze rond de nestplaats van het vorige jaar. Voor vele Amsterdammers begint daarmee de zomer.

In de periode mei-juli is de Gierzwaluw in Europa om te broeden. Voor die tijd zijn ze negen maanden in Zuid-Afrika geweest. De vogels die een nestplaats hebben, beginnen spoedig met broeden. De vogels die nog geen nestplek hebben, gaan door met zoeken. Ze vliegen langs de gevels en klampen aan waar oneffenheden zijn zoals ventilatieroosters, openingen naast de regenpijp en scheuren in de gevel.

De nesten moeten vliegend bereikt kunnen worden.

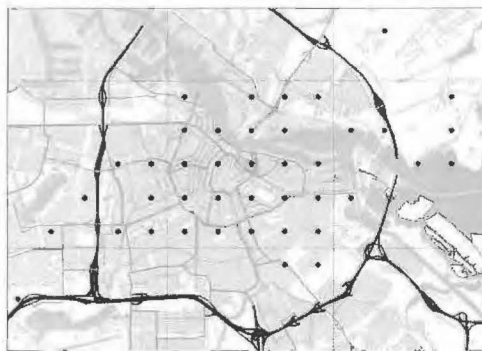
Gierzwaluwen hebben geen poten om zich af te kunnen zetten. Ze hebben wel klauwtjes om zich aan ruwe oppervlakken te kunnen vastgrijpen. Geschat wordt dat een kwart van de vogels, circa 2500 paartjes, tot broeden komt. In juni en juli keren de nog niet geslachtsrijpe Gierzwaluwen terug. Deze vogels zijn een of twee jaar oud en vliegen luid gierend in de ochtend- en avonduren langs de kolonies: de bekende zomertaferelen.

In Amsterdam was in de 19e-eeuwse wijken veel nestgelegenheid aanwezig. De woningen hadden opstaande daken met dakpannen en een plat dak. Juist in de overgang naar het platte dak was op de bovenste pan een ruimte aanwezig waarin de Gierzwaluwen konden nestelen.

In de jaren '70 van de 20e eeuw is bijna 90% van dit soort pannendaken verdwenen met als gevolg dat de Gierzwaluw massaal zijn nestmogelijkheid is kwijtgeraakt. De 'goede' pannendaken zijn vervangen door shingledaken. Dit is de bekende grijze dakdekking van bitumen.

Tegenwoordig wordt er gebouwd zonder pannendaken en als die er zijn, dan zijn het betonnen pannen (sneldekkers) die in de loop van de tijd nooit zullen kieren.

De Gierzwaluwwerkgroep Amsterdam is een stichting die de bestaande nesten in kaart brengt en beschermt. Zij pleit ook voor alternatieven in de nieuwbouw. Dit kunnen ingemetselde neststenen zijn, dakpannen met een invliegneus of openingen in gootbekistingen. De werkgroep werkt samen met stadsdelen, woningcorporaties, architecten en projectontwikkelaars om een dergelijke alternatieve nestgelegenheid te realiseren. Deze partijen werken meestal graag mee.

Broedgevallen 1995-2005

FOTO: FRED NORDHEIM | PLANTAGE MUIDERGRACHT, 23 MEI 1999

Gerard Schuitemaker

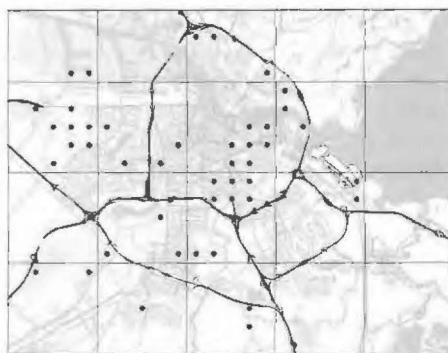
Gierzwaluwen zijn slechts drie maanden van het jaar in Amsterdam. Ze arriveren rond Koninginnedag en vertrekken weer begin augustus.

Grote Gele Kwikstaart

De Grote Gele Kwikstaart is een broedvogel van beken en andere stroompjes, het liefst met rotsen, keien of grind. Dit type habitat is in Nederland voornamelijk te vinden in Twente, de Achterhoek en Limburg. In Amsterdam wordt de Grote Gele Kwikstaart alleen aangetroffen als doortrekker en wintergast in de periode oktober tot maart. Heel af en toe worden de vogels eerder of later waargenomen.

Geoefende vogelaars kunnen in oktober-november overtrekkende vogels herkennen aan hun 'tip tip' roep, die wat harder en metaliger klinkt dan die van de Witte Kwikstaart. Rond deze tijd nemen ook de overwinteraars hun territoria in.

Overwinterende vogels zijn vooral aan te treffen langs grachten en kanalen met een stenige oever en op platte daken met grindbedekking, waarschijnlijk omdat deze omgeving het meest lijkt op de natuurlijke habitat.

Winterterritoria 2000-2003

FOTO: MARTEN SCHNITZ | DE MEERZIEDIJ, 23 OKTOBER 1995

Volgens een schatting uit 2003 overwinteren 20 à 30 vogels in en rond Amsterdam. Zodra de vorst serieus inzet verdwijnen echter de meesten, waarschijnlijk richting het zuiden. Het is opvallend dat Grote Gele Kwikstaarten iedere winter terugkeren naar dezelfde plekken. Al aan het eind van de 19e eeuw werd de Plantagebuurt genoemd als een van de winterterritoria en daar is in ruim een eeuw tijd niets aan veranderd. Nog steeds is Artis en ruime omgeving een van de beste plekken om 's winters in Amsterdam een Grote Gele Kwikstaart te zien.

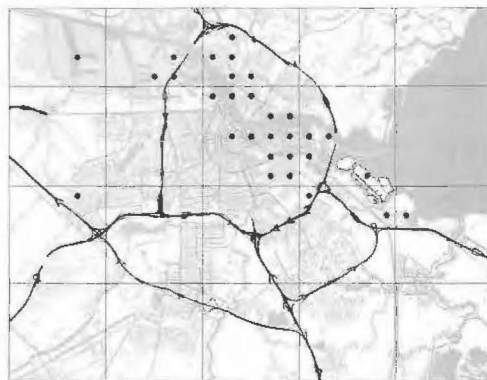
Ruud Altenburg

De Grote Gele Kwikstaart broedt langs snelstromend water met rotsblokken en overhangende bomen en overwintert in Amsterdam in de buurt van water.

Zwarte Roodstaart

De Zwarte Roodstaart is sinds de 19e en 20e eeuw een nieuwkomer in Nederland. De soort heeft haar oorspronkelijke natuurlijke habitat in de gebergten van Midden-Europa. Daar leeft hij op stenge vlakten en jaagt hij tussen rotsen en spaarzame begroeiing op insecten. De prooien worden zowel lopend opgespoord als in een korte vlucht nagejaagd en gevangen. In de gebergten heeft de Zwarte Roodstaart geleerd de menselijke omgeving te waarderen. In de lagere dalen voorzag de mens in open, stenige terreinen. De onvolmaaktheid in de bebouwing leverde de Zwarte Roodstaart een scala aan broedplaatsen: nissen en scheuren. Vanuit die dorpen is

Broedgevallen 2000-2005

wellicht ooit de opmars begonnen naar de verstedelijkte gebieden in de laaglanden van Europa. De landschappelijke overeenkomsten met de natuurlijke habitat zijn opvallend: stenige oppervlakten met onregelmatige, opgaande rotsige voorwerpen zoals huizen, muren en puinhopen.

De Zwarte Roodstaart bezit de gunstige eigenschap zich snel aan te passen aan landschappelijke veranderingen. Die eigenschap is hoogst noodzakelijk in een dynamisch berglandschap en komt gelegen in een stad waar nieuwbouwwijken in aanleg een aantrekkelijk leefgebied vormen. Al na enkele jaren volgroeid met bomen en struiken, verdwijnt de stenige openheid, maar deze komt elders weer tot ontwikkeling omdat daar een woonwijk, een spoorlijn of een industrieterrein wordt aangelegd.

In Amsterdam is de Zwarte Roodstaart te vinden op industrie- en kantoorterreinen, havens, spoorwegemplacements, sloop- en bouwlocaties, en Schiphol. Zelfs in de Kalverstraat zijn soms op een hooggelegen dak zingende exemplaren te horen. Levend op de toppen van een klein, kaal rotsgebied. Met nissen en scheuren om een nest in te maken en met overvliegende insecten om de jongen groot te brengen.

Fons Bongers

FOTO: NIRK ZIJLMANS | TURBINETANKER VASUMWEG, 30 MEI 2004

De Zwarte Roodstaart is relatief een nieuwkomer en is oorspronkelijk afkomstig uit het berggebied van Zuid- en Midden-Europa. Deze insecteneter prefereert vooral verlaten en verpauperde industriegebieden, havens en bouwterreinen.

Merel

De Merel is het voorbeeld van een geslaagde integratie: van schuwe bosvogel naar de meest algemene broedvogel van Nederland. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat tussen 900.000 en 1,2 miljoen paren. Ook in het stedelijk gebied van Amsterdam is het de meest algemene broedvogel. Zo telde Jo Walters in 1995 in het Rembrandtpark 69 broedterritoria. Het park beslaat een oppervlakte van circa 45 hectare en heeft dus een 'mereldichtheid' van één broedpaar in een vak van 80 bij 80 meter.

gebied	landschapstype	oppervlakte in hectare	territoria				gemiddelde mereldichtheid per hectare
			2001	2002	2003	2004	
Frankendael	park	14,0	-	-	15	16	1,11
Artis	park	11,0	-	-	-	27	2,45
Flevopark	park	23,0	32	35	41	51	1,73
Oosterpark	park	14,4	18	-	17	27	1,44
Polderweg	stad	19,0	-	-	23	25	1,26
Czaar Peterstraat	stad	11,2	10	9	10	9	0,85
Diemerpark	stadsrand	54,0	7	6	7	6	0,12

Aantal territoria per gebied

Het Rembrandtpark is daar in Amsterdam niet uniek in. De Merel is niet al te kieskeurig als het over nestplaatsen gaat. Overal waar enkele bomen, struiken of klimplanten staan kun je ze vinden. Maar ook in schuurtjes en bijkeukens, onder daken, op balkons en kozijnen, op richels, op een bagagedrager van een oude fiets, in kratten en dozen, niets is ze te gek. Ook het nestmateriaal is aangepast. Moderne en stadse materialen worden niet geschuwd. Zo werd in een merelnest in de Hillegomstraat acht soorten kunststofmaterialen aangetroffen waaronder weedzakjes, stukjes cassetteband en delen van vertrapte plastic bierglazen. En als het nest naar beneden valt of wordt geplunderd door Ekster, Gaai of Huiskat, het maakt de Merel niet moedeloos: gewoon weer opnieuw beginnen, soms wel tot zeven keer. Ook de broedprestatie is enorm en als het meezit worden er in een jaar tijd drie legsels groot gebracht.

Naast wormen, slakken, insecten, bessen en vruchten eet de Merel brood en kent zij een hoge winteroverleving door het bezoek aan de rijk gevulde voeder tafels. De Merel heeft een mooi melodieuze lied en is het beste te horen op 4 mei tijdens Dodenherdenking of zeer vroeg in de ochtend bij het verlaten van de kroeg.

Geert Timmermans

FOTO: RIJSD-ALTENBURG | WACHTERLIEDPLANTSOEN, 18 JULI 2003

Gedeeltelijk leucistisch vrouwtje Merel. Vitiligo of partieel albinisme komt bij stadsvogels relatief vaak voor.

Huismus

Waar zijn de mussen gebleven? Om daar achter te komen ben ik ze in het voorjaar van 2005 en 2006, op de fiets, gaan tellen. Ik hanteerde als schatting bij de zangposten de criteria 1-10 paar, 11-50 paar en >50 paar. Ik noteerde zoveel mogelijk bijzonderheden over daken en groen in de directe omgeving van de zangposten.

Zo'n onderzoek neemt je flink te grazen. Amsterdam was dit voorjaar voor mij een jungle waarin ik op zoek was naar getijlp. Mussen zijn standvogels die zich tijdens hun leven maar een paar 100 meter van hun geboorteplaats verwijderen. Hun leefgebied kennen ze uitstekend. Ik ontdekte enkele grootste gemene delers waaraan de meeste broedgebieden voldoen. In bijna alle gevallen zijn dat daken met bolle dakpannen. Er is altijd groenblijvende vegetatie aanwezig in de vorm van coniferen, ligusterhagen of Klimop. Ook bladverliezende maar zeer dichte bruidssluiers en meidoornhagen voldoen aan de eisen. Plantsoen, park, wegberm, spoor-dijk of sedumdak in de nabijheid maakt een biotoop tot een topgebied omdat hier de broodnodige insecten bemachtigd kunnen worden.

Huismussen zijn trage vliegers. Dat geldt al helemaal voor de bedelende jongen. Ekster, Gaai, Zwarte Kraai, Blauwe Reiger, Sperwer en Huiskat maken korte metten met iedere Huismus die niet 100% op zijn qui-vive is. Op goede mussenlocaties compenseert de aanwas het verlies.

Geïsoleerd levende groepjes die door predatie kleiner worden, dalen op een gegeven moment door een kritische grens waardoor plaatselijk de soort verdwijnt.

Het oude stadshart is bijna musloos. Binnen de Singelgracht bevinden zich nog groepen van meer dan tien Huismussen onder de kap van het Centraal Station, in Artis en bij de kinderboerderij in de spoortuin aan de Panamalaan.

Dat versnipperde voorkomen zet zich door in wijken uit de 19e eeuw. De verrassing diende zich aan in de nieuwbouwwijken. In deze wijken bevindt zich laagbouw voorzien van daken met dakpannen en omgeven door veel groen. Hier komen in Amsterdam de meeste Huismussen voor.

Overall zijn nu nog wel tjsilpende mussen te horen. Ga daar de komende jaren van genieten want de stad als leefgebied voor de Huismus gaat, mede door een bouwverordening die nestgelegenheid onder dakpannen onmogelijk maakt, op termijn mogelijk definitief verloren.

Martin Melchers

Broedparen 2005-2006

● > 50 ● 11-50 ● 1-10

FOTO: FRED NORDHEIM | ARTIS, 11 JUNI 2002

De Huismus is het niet gelukt om zich aan te passen aan het nieuwe naoorlogse stadslandschap en neemt daardoor flink af in aantal.